

PS-VI.431.1.61.2019 MP

*Pani
Hanna Bojarska
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Szczytnie*

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.840.2019 z dnia 9 września 2019 roku /akta kontroli str. 1/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

1. Marzena Przybylska - główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym oraz
2. Lilla Kondrusik - główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Szczytnie, mieszczącym się pod adresem: Bohaterów Westerplatte 12, 12-100 Szczytno. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 11 września 2019 r., a zakończono w dniu 13 września 2019 r. Przedmiotem kontroli objęto formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w świetle przepisów:

- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2019, poz. 1111 ze zm.) – zwanej dalej ustawą,
- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 roku w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. z 2011 r., poz. 1608).

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. MOPS / Ośrodek / jednostka / jednostka kontrolowana - co oznacza: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie,
2. Programy - co oznacza: *Gminny Program Wspierania Rodziny na terenie Miasta Szczytno na lata 2016-2018 oraz Gminny Program Wspierania Rodziny na terenie Miasta Szczytno na lata 2019-2021,*
3. Dyrektor MOPS - co oznacza: Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnie,
4. Zarządzenie - co oznacza: *Zarządzenie Nr 2/2018 z dnia 12.03.2018 r. Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnie w sprawie postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia dokumentacji,*
5. plan - co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust.1 pkt. 1 i 2 ustawy,
6. asystent / asystent rodziny - co oznacza: asystenta, o którym mowa w art. 11 ust. 4 pkt.1 ustawy, zatrudnionego w Ośrodku.

- pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej,
- zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej,
- aktywne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych.

W dokumentach tych uwzględniono też przewidywane efekty Programów oraz wskaźniki ich realizacji.

3. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami oraz tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji.

Ustalono, że w Ośrodku, w okresie podlegającym kontroli zatrudnionych było w ramach dwóch etatów, dwóch asystentów rodziny:

- asystent nr 1 - zatrudniony na umowę zlecenie, od 1 lutego 2018 r. do 31 grudnia 2018 r.
- asystent nr 2 - zatrudniony na umowę o pracę w wymiarze pełnego etatu, od 2 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2019 r.

Stwierdzono, że zatrudnieni asystenci posiadali kwalifikacje określone w art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, uprawniające do pracy na tym stanowisku /**akta kontroli str. 83-86/**. W aktach osobowych asystenta nr 2, znajdowały się też oświadczenia potwierdzające spełnianie przez niego wymogów określonych w art. 12 ust. 1 pkt 2 - 4 ustawy tj., że:

- nie był pozbawiony władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest i nie była mu zawieszona,
- nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe,
- wypełnia obowiązek alimentacyjny, w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do niego wynikał z tytułu egzekucyjnego.

Stwierdzono natomiast, że w przypadku asystenta nr 1 brakowało oświadczeń potwierdzających spełnianie ww. wymogów. Przyczyną powstania powyższej nieprawidłowości była niewłaściwa interpretacja przepisów prawa, co skutkowało brakiem wiedzy czy asystent rodziny spełnia wymogi, które nakłada na niego przepis ustawy.

Ustalono, że asystenci nie wykonywali obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy, w której prowadzili pracę, nie prowadzili też postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę /**akta kontroli str. 83-86/**.

W toku kontroli ustalono także, że Ośrodek stwarzał możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. Asystent zatrudniony w dacie kontroli uczestniczył m.in. w szkoleniu „Asystent rodziny – kompleksowe szkolenie w wymiarze teoretycznym, prawnym i metodycznym” /**akta kontroli str. 83-86/**.

4. Tryb przydzielania i realizacja zadań asystenta rodziny.

Ustalono, że w okresie podlegającym kontroli asystenci pracowali łącznie z 26 rodzinami /**akta kontroli str. 87-91/**. Na podstawie analizy przedstawionej dokumentacji stwierdzono, że praca asystentów zorganizowana była zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy, w myśl którego liczba rodzin, z którymi jeden asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę nie może przekroczyć 15. W dniu rozpoczęcia kontroli asystent udzielał wsparcia 12 rodzinom.

wpisywano je po ich ewentualnym osiągnięciu **/akta kontroli str. 108/**. W ramach bieżącego instruktażu zwrócono uwagę na zasadność dopracowania planów pracy z rodziną, powyższe kwestie szeroko omówiono w trakcie kontroli. Uwzględnienie brakujących elementów jest istotne, ponieważ umożliwia monitorowanie skuteczności opracowanych działań oraz dokonanie ich ewentualnej korekty. Przyczyną powstania powyższej nieprawidłowości była niewłaściwa interpretacja przepisów prawa a jej skutkiem mogło być nieefektywne podejmowanie działań zmierzających do poprawy funkcjonowania rodziny.

Plany pracy podpisane były przez asystenta, członków rodziny oraz pracownika socjalnego, co stanowi potwierdzenie, że tworzone były w myśl art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy, zgodnie z którym powinny być opracowywane i realizowane we współpracy z rodziną oraz w konsultacji z pracownikiem socjalnym **/akta kontroli str. 108/**.

Odnosnie rodzin, z których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej, asystent oświadczył **/akta kontroli str. 109/**, że uczestniczył w posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie oraz na posiedzeniach Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka w Domu Dziecka w Szczytnie, co znalazło potwierdzenie w dokumentacji prowadzonej przez asystenta **/akta kontroli str. 110/** oraz że plany pracy z rodziną konsultowane były z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Stwierdzono jednakże, że czynności tych nie potwierdzano w planach pracy z rodziną, dlatego też w ramach bieżącego instruktażu wskazano, że fakt skonsultowania planu pracy z rodziną z planem pomocy dziecku winien być każdorazowo potwierdzany bezpośrednio w tym dokumencie.

Ustalono, że okresowe oceny sytuacji rodziny sporządzane były nie rzadziej niż co pół roku oraz przekazywane były Dyrektorowi Ośrodka, zgodnie z art.15 pkt 15 ustawy. Uwzględniały m.in. informacje dotyczące: współpracy z asystentem, założonych celów, które udało się zrealizować, przeszkód w realizacji planów, dalszej pracy **/akta kontroli str. 111/**.

Zgodnie z Zarządzeniem, w przypadku zakończenia współpracy, obowiązkiem asystenta była sporządzanie końcowej oceny sytuacji rodziny oraz sporządzanie notatek z monitoringu. W przedłożonej kontrolującym dokumentacji nie stwierdzono końcowych ocen sytuacji rodziny, tylko krótkie notatki służbowe na okoliczność zakończenia współpracy **/akta kontroli str. 112/**. W przypadku jednej rodziny, która zakończyła współpracę w maju 2019 r. nie przedłożono notatek z monitoringu, w przypadku drugiej rodziny, która również zakończyła współpracę, notatkę z monitoringu sporządzono na podstawie rozmowy z pracownikiem socjalnym **/akta kontroli str. 113/**. Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora wynika: że (...) *Asystenci rodzin na bieżąco prowadzą z pracownikami socjalnymi konsultacje i ścisłą współpracę w zakresie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Asystent po zakończeniu pracy z rodziną w dalszym ciągu posiada aktualną wiedzę na temat danej rodziny wynikającą z regularnych konsultacji z pracownikiem socjalnym. Sposób monitorowania rodziny po zakończeniu pracy z nią jest realizowany również poprzez kontakt z instytucjami zaangażowanymi w pracę z dzieckiem i rodziną, np.: placówkami oświatowymi, placówkami służby zdrowia, kuratorami co również wykonują asystenci rodziny jak i pracownicy socjalni tut. Ośrodka (...)* **/akta kontroli str. 114-115/**. Zespół inspektorów zwrócił uwagę na konieczność realizacji tego obowiązku w szczególności poprzez kontakt bezpośredni z rodziną i poprzez pozyskiwanie informacji o rodzinie z innych źródeł, a także sporządzanie dokumentacji potwierdzającej prowadzenie monitoringu, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt.16 ustawy. W opinii Dyrektora MOPS, przyczyną powstania powyższej

b) Terapia i mediacje

MOPS w Szczytnie w okresie podlegającym kontroli nie zatrudniał terapeuty ani mediatora. Osoby borykające się z problemem uzależnienia kierowane były:

- do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- do Przychodni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Szczytnie,
- na warsztaty terapeutyczne dotyczące współuzależnienia dla rodziców dzieci prowadzonych przez Katolicki Ruch Antynarkotyczny KARAN w Szczytnie,
- do specjalistów zatrudnionych w Szpitalu Psychiatrycznym w Olsztynie,
- na terapię ze sprawcami przemocy w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Szczytnie,
- na spotkania mityngowe grup AA realizowanych przez Stowarzyszenie Trzeźwości „Czerwone Korale” w Szczytnie.

Ośrodek miał możliwość skierowania osób potrzebujących tej formy pomocy do mediatora sądowego w Sądzie Rejonowym w Szczytnie /akta kontroli str. 116-121/.

c) Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne

W 2018 r. i w 2019 r. MOPS w Szczytnie, nie realizował tej formy pomocy ponieważ, jak wynika z uzyskanych informacji, nie wystąpiła taka potrzeba /akta kontroli str. 116-121/.

d) Pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego

Rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, wymagające pomocy prawnej korzystały z porad i pomocy prawnej udzielanej przez radcę prawnego zatrudnionego na umowę zlecenie w MOPS w ramach Klubu Integracji Społecznej. Usługa świadczona była raz w tygodniu w godzinach od 8.30 do 13.30, w 2018 r. skorzystało z niej 51 osób, w 2019 r. 22 osoby. Ponadto podopieczni MOPS mieli możliwość korzystania z bezpłatnej pomocy prawnej w:

- Starostwie Powiatowym w Szczytnie,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie /akta kontroli str. 116-121/.

e) Organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”

W 2018 r. i w 2019 r. MOPS w Szczytnie nie prowadził spotkań dla rodzin, o których mowa w art.10 ust. 3 pkt 5 ustawy. Rodziny zainteresowane tą formą pomocy mogły uczestniczyć w spotkaniach grupy wsparcia prowadzonej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Szczytnie /akta kontroli str. 116-121/.

6. **Prowadzenie placówek wsparcia dziennego**

Na terenie Miasta Szczytno funkcjonowała placówka wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej „Dar Serca”, prowadzona przez Stowarzyszenie Humanitarne „Dar Serca”. Swoją pomocą i opieką placówka obejmowała 30 wychowanków. Zapewniała im pomoc w nauce, rozwój zainteresowań, organizowała też letni wypoczynek /akta kontroli str. 116-121/.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477),

- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2019, poz. 1111 ze zm.).

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Marcin Jastrzębski
DYREKTOR
Wydziału Polityki Społecznej

GLÓWNY SPECJALISTA

Marzena Przybylska

GLÓWNY SPECJALISTA

Lilla Kondrusik
Lilla Kondrusik

9

KIEROWNIK ODDZIAŁU

Katarzyna Brewka
Katarzyna Brewka